Europos Sąjungos
oficialusis leidinys

LT
C serija

C/2024/1564

2024 3 5

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė „Strateginė ES finansų sektoriaus svarba. Kaip pagerinti vertinimo ir įvertinimo procesą?“

(nuomonė savo iniciatyva)

(C/2024/1564)

Pranešėjas **Antonio GARCÍA DEL RIEGO**

Plenarinės asamblėjos sprendimas	2023 1 25
Teisinis pagrindas	Darbo tvarkos taisyklių 52 straipsnio 2 dalis
	Nuomonė savo iniciatyva
Atsakingas skyrius	Ekonominės ir pinigų sąjungos, ekonominės ir socialinės sanglaudos skyrius
Priimta skyriuje	2023 11 15
Priimta plenarinėje sesijoje	2023 12 13
Plenarinė sesija Nr.	583
Balsavimo rezultatai	
(už / prieš / susilaikė)	198 / 0/ 3

1. **Išvados ir rekomendacijos**

1.1. Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas (EESRK) pritaria konkurencingesnės ekonomikos kūrimui kaip vienam iš svarbiausių politikos formuotojų prioritetų. Dėl svarbaus vaidmens finansuojant ES ekonomiką bankų sektorius yra vienas iš pagrindinių šio užmojo įgyvendinimo subjektų ir yra gyvybiškai svarbus ES strateginiam savarankiškumui bei žaliajai ir skaitmeninei pertvarkai.

1.2. EESRK pripažįsta, kad finansinis stabilumas yra būtina ekonomikos augimo ir konkurencingumo sąlyga, nes juo užkertamas kelias viešojo ir privačiojo kapitalo naudojimui žlugusių bankų gelbėjimui, o visa ekonomika apsaugoma nuo atitinkamo sutrikdymo ir netiesioginės žalos.

1.3. EESRK visapusiškai remia ES bankų sektoriaus, kurį sudaro įvairaus dydžio bankai, nuosavybės struktūros ir verslo modeliai, įvairovę, kuri labai prisideda prie sektoriaus atsparumo. Tam reikia laikytis proporcingo požiūrio į reguliavimą nepakenkiant patikimo kapitalo reikalavimams ir tuo pačiu metu užtikrinant, kad sektoriuje visą laiką būtų vykdoma Bendro priežiūros mechanizmo (BPM) priežiūra.

1.4. EESRK palankiai vertina tai, kad pradėta vykdyti konkurencingumo patikra, ir mano, kad keturi jos aspektai turėtų būti susieti su tam tikrais finansų sektoriaus ypatumais. Ši patikra turėtų būti kontrolės priemonė siekiant užtikrinti, kad pasiūlymais būtų remiamas didesnis konkurencingumas, darbo vietų kūrimas ir tvarus augimas. Tačiau konkurencingumo patikra neturi būti vykdoma siekiant pateisinti nukrypimus nuo tarptautinių standartų, kuriuos ES yra įsipareigojusi įgyvendinti, pavyzdžiui, nuo sistemos „Bazelis III“.

1.5. Konkurencingumo patikra yra ypač svarbi ES bankų sektoriui, kurio rezultatai pastarąjį dešimtmetį buvo gerokai prastesni nei kitose didžiausiose ekonomikose. Ši patikra turėtų būti stebėsenos priemonė, kuria būtų siekiama užtikrinti, kad nauji pasiūlymai turėtų teigiamą poveikį konkurencingumui ir dėl to būtų kuriama daugiau darbo vietų ir būtų užtikrintas tvarus augimas. EESRK pažymi, kad didžiausio JAV banko rinkos kapitalizacija prilygsta dešimties didžiausių ES bankų rinkos kapitalizacijai ir kad 2022 m. keturi JAV investicijų bankai kartu užėmė 58 % ES rinkos. Svarbu, kad ES įmonių ir investicijų bankų paslaugos būtų veiksmingos, atsižvelgiant į riziką, kad neramumų rinkoje atveju užsienio bankai nutrauks savo veiklą ES ir taip sukels grėsmę įmonių galimybei gauti gyvybiškai svarbių išteklių.

1.6. Konkurencingumo patikra galėtų apimti elementus, susijusius su vienodų sąlygų išlaikymu siekiant užtikrinti, kad ES bankai, veikiantys keliose jurisdikcijose, galėtų vienodomis sąlygomis konkuruoti su nacionaliniais bankais kiekvienoje iš savo tikslinių rinkų. Svarbu išnagrinėti, ar siūlomu teisės aktu prisidedama prie finansų rinkų stabilumo, ir įvertinti ne tik, kaip toliau integruoti ES rinkas ir pritraukti investicijų iš užsienio, bet ir kaip finansų sektorius remia ekonomikos augimą. Galiausiai, siekiant įvertinti skaitmenizacijos lygį ir finansavimo mastą turėtų būti nustatytas rodiklių rinkinys.

1.7. Atliekant vertinimą ir įvertinimą turėtų būti analizuojamas naujų teisės aktų poveikis investicijoms, tarpvalstybinei veiklai, bankų verslo modelių pripažinimui ir vienodų sąlygų išsaugojimui. Taip bus užtikrintas konkurencingas bankų sektorius, kuriame bus sudarytos sąlygos strateginiam savarankiškumui ir kuris galės sutelkti žaliajai ir skaitmeninei transformacijai būtinus išteklius.

1.8. EESRK pritaria Europos Parlamento susirūpinimui, kad Komisija neparengė metodikos, kuri apimtų kumuliacinį tolesnių pasiūlymų poveikį konkurencingumui, ir ragina teisės aktų rinkiniuose ir apskritai visoje Komisijos darbo programoje atlikti konkurencingumo patikrą.

1.9. EESRK mano, kad atliekant poveikio vertinimus nepakankamai atstovaujama suinteresuotiesiems subjektams, o šių konsultacijų procesas ir praktiniai rezultatai atgraso nuo dalyvavimo.

1.10. EESRK ragina aktyviau vykdyti sisteminį ypatingos svarbos duomenų rinkimą, stebėseną ir vertinimą, kad į juos būtų tinkamai atsižvelgiama iniciatyvų *ex post* vertinimuose. Jis taip pat ragina dėti daugiau pastangų siekiant paskatinti suinteresuotuosius subjektus dalyvauti būsimose konsultacijose geriau informuojant, kaip jų nuomonės įtraukiamos į poveikio vertinimus.

1.11. Europos Komisija turėtų išaiškinti taikomus metodus, kuriais ilgainiui siekiama išsaugoti konkrečius tiek *ex ante*, tiek *ex post* procesų tikslus, kokybę ir atskaitomybę.

2. **Nuomonės aplinkybės**

2.1. Europos Sąjunga vykdo esminę savo ekonomikos ir pramonės transformaciją, kad išliktų konkurencinga ir užtikrintų augimą bei klestėjimą, o tam labai svarbi gerai veikianti ir patikima finansų sistema.

2.2. 2022 m. balandžio 5 d. Europos Vadovų Taryba pabrėžė, kad reikia sutelkti dėmesį į tai, kad ES finansų sektorius (bankai, draudimo bendrovės ir turto valdytojai) būtų tvirtas, konkurencingas ir atsparus, dirbantis realiajai ekonomikai, vengiantis rizikos, kylančios dėl pernelyg didelio pasikliovimo trečiųjų valstybių finansų įstaigomis ir infrastruktūromis ([1]).

2.3. Bankų sąjunga ir kapitalo rinkų sąjunga (KRS) tebėra neužbaigtos. ES finansų rinkos tebėra susiskaidžiusios, o nacionalinių kompetentingų institucijų vykdomos priežiūros praktika ES nėra pakankamai suderinta. Visi šie veiksniai trukdo plėtoti integruotą kapitalo rinką ES ([2]).

2.4. Stabilūs ir atsparūs bankai yra augimą skatinantys veiksniai. Jie suteikia galimybę gauti finansavimą, apdoroja mokėjimus ir padeda taupyti. Euro zonoje bankams patikėta saugoti 23 trln. EUR vertės indėlių ([3]), 2021 m. jie apdorojo 114 mlrd. mokėjimų negrynaisiais pinigais ([4]), taip pat bankai atlieka itin svarbų vaidmenį kovojant su terorizmo finansavimu ir pinigų plovimu, teikia 70 % paskolų ([5]) ir juose dirba 2,2 mln. žmonių ([6]).

([1]) Tarybos pranešimas spaudai, 2022 m. balandžio 5 d. (https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2022/04/05/council-adopts-conclusions-on-strategic-autonomy-of-the-european-economic-and-financial-sector/).
([2]) *A Capital Market Union for Europe: Why It's Needed and How to Get There* („Kapitalo rinkų sąjunga Europai: kodėl jos reikia ir kaip tai pasiekti"), TVF, 2019 m.
([3]) *Šaltinis:* Europos bankų federacija, 2020 m.
([4]) *Šaltinis:* Europos Centrinis Bankas.
([5]) „Financing the Europe of Tomorrow", Europos bankų federacija, 2020 m.
([6]) *EBF Facts & Figures 2021 – Banking in Europe*, Europos bankų federacija, 2020 m.

2.5. Nepaisant to, ES bankų sektoriaus rezultatai nėra tokie geri kaip kitose didžiausiose ekonomikose, pavyzdžiui, JAV. Po pasaulinės finansų krizės nuosavo kapitalo grąža ES vidutiniškai siekė 4,3 %, palyginti su 7,1 % JAV ([7]). 2022 m. didžiausio JAV banko rinkos kapitalizacija buvo didesnė nei 10 didžiausių euro zonos bankų kartu sudėjus (462 mlrd. EUR, palyginti su 468 mlrd. EUR), o ši situacija yra prastesnė nei 2008 m. ([8]). Europos bankai prarado pozicijas tarptautinėje arenoje, visų pirma tokiuose verslo segmentuose kaip įmonių susijungimai ir įsigijimai, kuriuose 2022 m. 5 didžiausių ES bankų rinkos dalis sudarė 12 % (palyginti su 25 % 2010 m.) ([9]), ir apskritai investicinės bankininkystės sektoriuje, kuriame JAV įsisteigę bankai padidino savo ES rinkos dalį nuo 44 % 2007 m. iki 58 % 2022 m. ([10]).

2.6. Nepakankami Europos bankų veiklos rezultatai priklauso nuo įvairių veiksnių. Pasaulinė finansų krizė ir valstybės skolos krizė apribojo valstybių narių fiskalinį pajėgumą, o JAV fiskalinė erdvė leido greičiau stabilizuoti ir atgaivinti bankų sektorių ([11]). Dėl euro zonoje vykdomos skatinamosios pinigų politikos sumažėjo grynoji palūkanų marža ir skolinimo veiklos pelningumas. Be to, dėl perteklinio pajėgumo, rinkos susiskaidymo ir mažiau išsivysčiusių kapitalo rinkų ES finansų sektorius taip pat atsidūrė nepalankioje padėtyje ([12]).

2.7. Po pasaulinės finansų krizės buvo imtasi veiksmų ES bankų reguliavimo sistemai, grindžiamai standartais „Bazelis III“, stiprinti. Siekiant pagerinti priežiūrą sukuriant BPM, taip pat įgyvendintos kitos iniciatyvos ir priemonės, pavyzdžiui, žlungančio banko gaivinimo arba galimo pertvarkymo sistemos sukūrimas.

2.8. Europos Komisija taip pat vertina ir tobulina esamus teisės aktus. Geresnio reglamentavimo iniciatyva, konkrečiau – Reglamentavimo kokybės ir rezultatų programa (programa REFIT), kuria siekiama užtikrinti, kad ES politika būtų pagrįsta faktais, kad ES teisės aktai būtų paprastesni ir geresni ir kad juose dalyvautų suinteresuotieji subjektai ([13]). Programa REFIT yra šios iniciatyvos dalis. Komisijai šią misiją vykdyti padeda Ateičiai tinkamo reglamentavimo platforma, kurią sudaro suinteresuotieji subjektai, teikiantys nuomones, į kurias Europos Komisija vėliau atsižvelgia savo pasiūlymuose. EESRK atstovaujama šios platformos suinteresuotųjų subjektų grupėje.

2.9. Nuo 2023 m. kovo 1 d. visuose poveikio vertinimuose atliekama konkurencingumo patikra, kuria stiprinama geresnio reglamentavimo iniciatyva, apima keturis aspektus, t. y. rinkos veikimą ir tai, kaip ji veikia sąnaudų ir kainodaros požiūriu, konkretų poveikį mažosioms ir vidutinėms įmonėms (MVĮ), poveikį tarptautiniam konkurencingumui ir poveikį gebėjimui diegti inovacijas.

2.10. Europos Parlamentas atlieka pradinius ir įgyvendinimo vertinimus. Pradiniuose vertinimuose analizuojami Europos Komisijos techniniu lygmeniu atliktų įgyvendinimo vertinimų pranašumai ir trūkumai. Įgyvendinimo vertinimuose Parlamento komitetams pateikiama teisės akto, kuris yra Komisijos darbo programos dalis, įgyvendinimo apžvalga ([14]).

3. **Bendrosios pastabos**

3.1. EESRK palankiai vertina Europos Komisijos sprendimą visose būsimose ES politikos srityse ir pasiūlymuose dėl teisėkūros procedūra priimamų aktų nustatyti konkurencingumo patikrą, kaip Komisija paskelbė trišaliame socialinių reikalų aukščiausiojo lygio susitikime. Jis taip pat pritaria tikslui įgyti strateginį savarankiškumą – ES gebėjimą siekti savo interesų pernelyg nesikliaujant užsienio valstybėmis ([15]). Atliekant konkurencingumo patikrą turėtų būti įvertintas galimas siūlomo reglamento poveikis, t. y. *ex ante*, ir (arba) reglamento veiksmingumas, t. y. *ex post*. Joje turėtų būti atsižvelgiama į tvarumo aspektus, kurie sudaro sąlygas žaliajai ir skaitmeninei pertvarkai, ir turėtų būti įvertintas poveikis inovacijoms.

([7]) *A decade after the global financial crisis: What has (and hasn't) changed?*, *McKinsey Global Institute*, 2018 m.
([8]) *Šaltinis: Banks Daily* (https://banksdaily.com/topbanks/Europe/market-cap-2023.html) ir „National champions now dominate in banking“, *Financial Times*, 2023 m.
([9]) „European bank M&A activity crashes to 5-year low in 2022“, *S&P Global Market Intelligence*.
([10]) „Investment Banking in Europe: where we are and where we are going. Implications for firms, financial institutions and regulators“, S. Caselli et al., Bocconi University, 2020 m.
([11]) „Without the quick and massive policy response, the Great Recession might still plague the United States“, *Finance & Development*, 2010 m. gruodžio mėn., t. 47, Nr. 4.
([12]) „Understanding the profitability gap between euro area and US global systemically important banks“, *ECB Occasional Paper Series*, 2023 m.
([13]) „Geresnis reglamentavimas: kodėl ir kaip“, Europos Komisija.
([14]) Žr., pvz., 2021 m. kovos su pinigų plovimu dokumentų rinkinio įgyvendinimo vertinimą, Europos Parlamentas.
([15]) „2013–2023 m. ES strateginis savarankiškumas“, Europos Parlamentas.

3.2. EESRK mano, jog svarbu, kad konkurencingumo patikra būtų kuo išsamesnė, atsižvelgiant į poveikį įmonėms ir tiekimo grandinėms, užimtumui ir darbo sąlygoms, taip pat su tuo susijusį jų makroekonominį poveikį. Griežta visų naujų iniciatyvų konkurencingumo patikra turėtų būti kontrolės priemonė, kuria būtų siekiama užtikrinti, kad pasiūlymais būtų remiamas didesnis konkurencingumas, darbo vietų kūrimas ir tvarus augimas. EESRK pažymi, kad finansų sektoriaus konkurencijos kontrolė turi visiškai atitikti tarptautinius standartus ir įsipareigojimus, pavyzdžiui, sistemą „Bazelis III“.

3.3. Siekiant stipresnės Europos, pasaulinė prekyba ir galimybė naudotis finansinėmis paslaugomis ir toliau bus pagrindinis ekonomikos augimą skatinantis veiksnys. Europos bankai, sudarydami sąlygas plėstis Europos įmonėms arba padėdami užsienio įmonėms veikti Europoje, prisideda prie Europos sėkmės. Galimybė patekti į tarpvalstybinę rinką ir rinkos veiksmingumas yra esminiai pasaulinės prekybos ir klestinčios ekonomikos elementai.

3.4. Kartu būtina stabili, įvairi, atspari ir konkurencinga bankų sistema, taip pat didesnė pagrindinių segmentų, pavyzdžiui, investicinės bankininkystės, autonomija. Dėl struktūrinių veiksnių, pavyzdžiui, perteklinio pajėgumo, rinkos susiskaidymo ir mažiau išsivysčiusių kapitalo rinkų ES finansų sektorius atsidūrė nepalankioje padėtyje. ES bankų sektoriaus vertės grandinės yra daug mažiau integruotos nei JAV, todėl ES bankai patiria didesnį konkurencinį spaudimą ir dėl to turi mažiau potencialo pasinaudoti masto ekonomija.

3.5. EESRK pažymi, kad kapitalo rinkų integracija visoje ES dar tik pradedama. Dėl „Brexit'o“ ES prarado 30 % savo rinkos apimties ([16]). ES kapitalo rinkos yra mažesnės nei JAV – jos užima 13 %, palyginti su 45 % pasaulinės rinkos ([17]). Nors kapitalo rinkų sąjunga paskatino imtis svarbių pagrindinių politikos iniciatyvų, tebėra didelių kliūčių, pavyzdžiui, nepakankamai suderinti apmokestinimo ir nemokumo režimai.

3.6. ES politikos įgyvendinimo vertinimuose ir *ex post* vertinime turėtų būti atsižvelgiama į poveikį ES finansų įstaigų, vykdančių veiklą trečiosiose šalyse, veiklai, siekiant užtikrinti, kad dėl nustatytų reikalavimų neatsirastų skirtingos sąlygos vietos konkurentų atžvilgiu.

3.7. Europos finansinis savarankiškumas, visų pirma ES finansų subjektų gebėjimas veiksmingai ir efektyviai remti ES realiąją ekonomiką, yra nepakankamas ir jį galima padidinti. Europos finansų rinkos vis dar smarkiai pasiskirsčiusios pagal valstybių sienas, o taupytojai ir investuotojai yra labai priklausomi nuo nacionalinių bankų sistemų. Svarbu teikti veiksmingas Europos korporacinės ir investicinės bankininkystės paslaugas, pavyzdžiui, skolos vertybinių popierių ir kapitalo emisijas arba struktūrų finansavimą, atsižvelgiant į riziką, kad užsienio bankai nutrauks savo veiklą Europoje sumaišties rinkoje atveju ir taip sukels grėsmę įmonių galimybėms naudotis gyvybiškai svarbiais ištekliais.

3.8. ES bankų sektoriaus, kurį sudaro įvairaus dydžio bankai, nuosavybės struktūros ir verslo modeliai, įvairovė atspindi rinkos, kuriai jis dirba, įvairovę ir labai prisideda prie jos atsparumo. Vienodų sąlygų visiems vidaus rinkos dalyviams išsaugojimas yra pagrindinis ES teisės principas ir esminė sąlyga siekiant išsaugoti ES bankų konkurencingumą šalies viduje ir užsienyje.

3.9. Nepakankamas ES finansų sektoriaus konkurencingumas daro didelį poveikį mūsų bankams ir galėtų turėti neigiamų padarinių vidutinės trukmės ir ilguoju laikotarpiu. EESRK supranta, kad bankų sektoriui, kaip ir bet kuriam kitam sektoriui, reikia pasiekti minimalų pelningumo lygį, kad jis būtų tvarus ilguoju laikotarpiu. Bankų pelnas yra esminis kapitalo šaltinis, kuris savo ruožtu lemia skolinimo pajėgumą ir gebėjimą paskirstyti lėšas investuotojams. Tai itin svarbu šiuo metu, kai žaliajai ir skaitmeninei pertvarkai įgyvendinti reikia didelio finansavimo.

3.10. Privačiojo sektoriaus ir bankų finansavimo prieinamumas bus labai svarbus remiant būsimas politikos iniciatyvas, kuriomis siekiama stiprinti Europos ekonomiką. Europos Komisija apskaičiavo, kad 360 mlrd. EUR bus skirta papildomoms metinėms investicijoms, kurių šiuo metu reikia jos 2030 m. priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimo tikslams finansuoti ([18]). Kai bankai teikia didžiąją verslo finansavimo dalį, neišvystytų kapitalo rinkų ir stipraus MVĮ segmento atveju bankai bus didelės, o gal net didžiosios, žaliojo ir skaitmeninio finansavimo dalies šaltinis ES. Atsižvelgiant į didžiulius investicijų poreikius, su kuriais ES susiduris ateinančiais dešimtmečiais, labai svarbu, kad ES toliau stiprintų KRS ir sukurtų patrauklų visos Europos masto pasiūlymą dėl privačių ES vidaus investuotojų investicijų. ES politikos *ex post* vertinime turėtų būti įvertintas poveikis investicijoms, visada remiantis turimais duomenimis.

([16]) „Implications of Brexit for the EU financial landscape, Financial Integration and Structure in the Euro Area“ („Brexit'o poveikis ES finansinei padėčiai, finansinei integracijai ir euro zonos struktūrai“), ECB, 2020 m.
([17]) *What do EU capital markets look like on the other side of Brexit? New Financial*, 2020 m.
([18]) SWD(2020) 176 *final*.

3.11. EESRK atkreipia dėmesį į sudėtingą ekonominę aplinką ir siūlo būsimoje politikoje daugiausia dėmesio skirti ekonomikos augimui ir konkurencingumui nepakenkiant vartotojų apsaugai ir finansų rinkos stabilumui, kurie turi išlikti pagrindiniais politikos prioritetais.

3.12. Kaip ir savo nuomonėje „Kapitalo rinkų sąjunga žmonėms ir įmonėms“ ([19]) EESRK pritaria Europos Audito Rūmams, kurie pažymėjo, kad pakeitimo vertybiniais popieriais teisės aktai praktiškai nepadėjo bankams padidinti savo skolinimo pajėgumų, ypač kai skolinama MVĮ ([20]).

3.13. EESRK pažymi, kad visos pastangos sukurti kapitalo rinkų sąjungą, nors ir daroma pažanga, iki šiol buvo sėkmingos tik iš dalies. Pastarojo meto įvykiai, įskaitant „Crédit Suisse“ žlugimą, rodo, kad reikia dėti daugiau pastangų tiek tarptautiniu, tiek ES lygmeniu, kad būtų pasiekti po pasaulinės finansų krizės suformuluoti politikos tikslai. EESRK pripažįsta, kad finansinis stabilumas yra būtina ekonomikos augimo ir konkurencingumo sąlyga, nes juo užkertamas kelias viešojo ir privačiojo kapitalo naudojimui žlugusių bankų gelbėjimui, o visa ekonomika apsaugoma nuo atitinkamo sutrikdymo ir netiesioginės žalos.

4. **Konkrečios pastabos**

4.1. EESRK pritaria naujai ES teisės aktų konkurencingumo patikrai. Konkurencingumo patikra apims keturis aspektus: rinkos veikimą ir tai, kaip ji veikia kainodaros ir sąnaudų požiūriu, poveikį tarptautiniam konkurencingumui ir poveikį gebėjimui diegti inovacijas. Nors šie keturi elementai yra svarbūs visiems pasiūlymams dėl teisėkūros procedūra priimamų aktų, įskaitant darančius įtaką finansų sektoriui, EESRK pritaria tam, kad aspektai būtų susieti su finansų sektoriui būdingais elementais.

4.1.1. Rinkos veikimo aspektas galėtų apimti elementus, susijusius su vienodų sąlygų išlaikymu ES viduje siekiant užtikrinti, kad bankai, veikiantys keliose ES jurisdikcijose, galėtų vienodomis sąlygomis konkuruoti su nacionaliniais bankais kiekvienoje tikslinėje rinkoje ir atvirkščiai. Konkurencingumas taip pat svarbus tarptautiniams bankams, veikiantiems trečiosiose šalyse ir konkuruojantiems su vietos subjektais. Be to, vienodų sąlygų elementas turėtų užtikrinti, kad ES bankai galėtų veiksmingai konkuruoti su naujokais, pavyzdžiui, didelėmis technologijų įmonėmis. Nors daroma pažanga dėl Skaitmeninių rinkų akto ([21]) ir vykdomos Mokėjimo paslaugų direktyvos ([22]) (MPD2) peržiūros, EESRK rekomenduoja Europos Komisijai nustatyti sritis, kuriose reikia imtis papildomų reguliavimo veiksmų, kad tas pats reguliavimas ir priežiūra būtų taikomi visiems tas pačias paslaugas teikiantiems subjektams. Galiausiai rinkos veikimo aspektas turėtų apimti finansų rinkos stabilumo elementus. Pagal šį aspektą atliekant konkurencingumo patikrą turėtų būti tikrinama, ar siūlomu teisės aktu prisidedama prie finansų rinkų stabilumo tiek ES, tiek visame pasaulyje.

4.1.2. Finansinio reglamento požiūriu „poveikio MVĮ“ aspektas apima elementus, susijusius su galimybe gauti finansavimą. Šio aspekto analizė galėtų būti atliekama remiantis esamais ištekliais, pavyzdžiui, be kita ko, ECB kas pusmetį atliekamu tyrimu dėl įmonių galimybių gauti finansavimą (SAFE). EESRK rekomenduoja Europos Komisijai nustatyti sritis, kuriose papildomais reguliavimo veiksmais būtų sumažintos paslaugų sąnaudos (pvz., padidintas duomenų apie MVĮ prieinamumas, suvienodinta nemokumo tvarka). Atsižvelgdamas į tai, EESRK pažymi, kad poveikio MVĮ tyrimą reikia atlikti sistemingai ir nuosekliai.

4.1.3. ES bankų sektoriaus įvairovė tiek dydžio, tiek verslo modelių požiūriu prisideda prie jo atsparumo ir inovacijų potencialo. Todėl EESRK laikosi nuomonės, kad įgyvendinant bet kokias politikos iniciatyvas, kuriomis siekiama didinti ES bankų sektoriaus konkurencingumą, negalima pamiršti būtinybės išsaugoti vienodas sąlygas ES vidaus bankų rinkoje ir užtikrinti, kad visų dydžių bankai galėtų vienodomis sąlygomis konkuruoti savo atitinkamose rinkose. Tam reikia laikytis proporcingo požiūrio į reguliavimą nepakenkiant patikimiems kapitalo reikalavimams ir tuo pačiu metu užtikrinant, kad sektoriuje visą laiką būtų vykdoma kruopšti Bendro priežiūros mechanizmo (BPM) priežiūra. Be to, EESRK remia tarptautines pastangas toliau derinti ir racionalizuoti reguliavimo ir priežiūros veiksmus, kad rinkos dalyviams būtų lengviau ir ekonomiškai efektyviau patenkinti reguliavimo lūkesčius ir būtų užtikrintas suderinamumas su platesnio masto politikos veiksmais.

4.1.4. Galiausiai, kalbant apie gebėjimo diegti inovacijas aspektą, EESRK rekomenduoja nustatyti rodiklius, pagal kuriuos būtų vertinamas skaitmenizavimo lygis ir finansavimo dydis, pavyzdžiui, tokius rodiklius, kaip tarpvalstybinis skolinimas, tarpvalstybinis pirminis viešas akcijų siūlymas, tarpvalstybinių investicijų apimtis ir kapitalo rinkose pritraukto nuosavo kapitalo finansavimo procentinė dalis.

([19]) OL C 155, 2021 4 30, p. 20.

([20]) Specialioji ataskaita Nr. 25/2020 „Kapitalo rinkų sąjunga – lėta pradžia siekiant plataus užmojo tikslo“, Europos Audito Rūmai, 2020 m.

([21]) 2022 m. rugsėjo 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2022/1925 dėl atvirų konkurencijai ir sąžiningų skaitmeninio sektoriaus rinkų, kuriuo iš dalies keičiamos direktyvos (ES) 2019/1937 ir (ES) 2020/1828 (Skaitmeninių rinkų aktas) (OL L 265, 2022 10 12, p. 1).

([22]) COM(2023) 365 *final*.

4.2. EESRK apgailestauja, kad Komisija neparengė metodikos, pagal kurią būtų vertinamas bendras politikos priemonių poveikis ES konkurencingumui, ir ragina Europos Komisiją atlikti ne tik atskirų ES pasiūlymų dėl teisėkūros procedūra priimamų aktų, bet ir teisės aktų rinkinių bei Komisijos darbo programos patikrą.

4.3. EESRK atkreipia dėmesį į tai, kad konkurencingumo patikra yra geresnio reglamentavimo sistemos dalis, ir prašo suteikti galimybę susipažinti su nauju siūlomo reglamento *ex ante* ir *ex post* vertinimų rinkiniu. Visų pirma atliekant analizę reikėtų atsižvelgti į tai, kaip ES įmonės sėkmingai konkuruoja su įmonėmis visame pasaulyje, kaip ES įmonės veikia ES nepriklausančiose šalyse, palyginti su vietos konkurentais, kaip Europos finansų rinkos tampa labiau integruotos ir gali pritraukti įmonių ir investicijų iš viso pasaulio ir kaip finansų sektorius remia augimą tenkindamas visos Europos ekonomikos poreikius.

4.4. EESRK atsižvelgia į Europos Parlamento tyrimų tarnybos (EPRS) *Ex ante* poveikio vertinimo skyriaus (IMPA) rekomendacijas dėl Komisijos poveikio vertinimo metodikos ([23]). Remiantis IMPA surinktais statistiniais duomenimis matyti, kad 29 % įvertintų poveikio vertinimų, paskelbtų nuo 2015 m. liepos mėn. iki 2018 m. gruodžio mėn., buvo „prasti“ ir kad reikia atlikti nuodugnesnį socialinio poveikio ir poveikio aplinkai vertinimą, taip pat nuoseklesnę poveikio MVĮ konkurencingumui analizę.

4.5. Vienas iš IMPA iškeltų klausimų yra susijęs su nepakankamu atstovavimu suinteresuotiesiems subjektams. EESRK pritaria nuomonei, kad aiškiai neparodžius, kaip poveikio vertinime buvo atsižvelgta į suinteresuotųjų subjektų nuomonę, suinteresuotieji subjektai gali būti atgrasyti nuo dalyvavimo būsimose konsultacijose, ir tai prieštarautų būsimam tikslui skatinti konsultacijas visais valdymo lygmenimis.

4.6. EESRK ragina vykdyti sisteminį ypatingos svarbos duomenų rinkimą, stebėseną ir vertinimą, kad į juos būtų tinkamai atsižvelgiama iniciatyvos *ex post* vertinimuose. Komisija turėtų išaiškinti taikomus metodus, kuriais ilgainiui siekiama išsaugoti konkrečius tiek *ex ante*, tiek *ex post* pratybų tikslus, kokybę ir atskaitomybę.

4.7. Nors BPM ir kitų kompetentingų bankininkystės priežiūros institucijų įgaliojimai aiškiai orientuoti į kainų ir finansinį stabilumą, ES institucijų politinėje darbotvarkėje, taip pat rengiant ir įgyvendinant vertinimo iniciatyvas reikia tinkamai atsižvelgti į finansų reguliavimo makrofinansinį poveikį ir jo suderinamumą su platesniais ekonominės politikos tikslais.

4.8. EESRK toliau tvirtai remia tas kapitalo rinkų sąjungos priemones, kuriomis stiprinamas ES finansinis stabilumas ir integracija ir BPM vykdoma svarbių euro zonos finansų subjektų arba glaudžiai tarpusavyje susijusių subjektų grupių priežiūra. EESRK atkreipia dėmesį į tai, kad perteklinių pajėgumų klausimas tebėra ir didelė struktūrinė kliūtis sektorių pelningumui, ir rizika finansiniam stabilumui. Kaip nurodė ECB ir Europos sisteminės rizikos valdyba, konsolidavimas nėra vienintelis sprendimas perteklinių pajėgumų problemai spręsti: nepakankamus veiklos rezultatus pasiekusiems bankams taip pat turi būti leidžiama saugiai ir tvarkingai pasitraukti iš rinkos (nemokumo ar pertvarkymo būdu) be politinio kišimosi.

Briuselis, 2023 m. gruodžio 13 d.

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto pirmininkas

Oliver RÖPKE

([23]) Europos Komisijos poveikio vertinimų kokybės vertinimas, tyrimas, Europos Parlamento tyrimų tarnyba, 2019 m.